

יום כיפור (6)

ערב יום כיפור

חז"ל אומרים (ברכות ח:): כתיב: **"ועניתם את נפשותיכם בתשעי לחודש בערב"**, וכי בתשעה מתענין, והלא בעשרה מתענין? אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. והדבר הוא פלא: לערב יום כיפור יש אותה עוצמה שיש ליום כיפור עצמו! יתירה מזו, ביום כיפור עצמו אנו מתפללים חמש תפילות, מה שאין כן בערב יום כיפור, ובכל זאת אנו אומרים שערב יום כיפור הרי הוא כיום כיפור עצמו! אלא שיש בערב יום כיפור מה שאין ביום כיפור עצמו. יום כיפור הוא יום יחוד ה', **"אין עוד מלבדו"**. והנה כל הדרגות וההשגות הגבוהות של יום כיפור, כוחם יפה בשעה שאנו עומדים בתפילה וצמים, ואילו כשאנו יושבים ואוכלים, שבעים ומדושני עונג, קשה להרגיש את יחוד ה' יתברך, ישנה מחיצה המפסקת בינינו לבין הקב"ה. אלא שזוהי העוצמה והעבודה של ערב יום כיפור, יחוד ה' וכל העבודה דוקא מתוך שמחה, מתוך עונג, לטבול את החלה בדבש, עם כל השגב והרוממות של יום כיפור. כאן בא לידי ביטוי יחודו של הקב"ה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

ממעמקים קראתיך ה'

רבי אליהו זצ"ל דרש בשמו של הסבא מקלם זצ"ל את הפסוק בתהלים (קל. א) **"ממעמקים קראתיך ה'"**, לכל יהודי ויהודי קיימת במעמקי הלב אמת פנימית, אשר מוכנה ועומדת תמיד, כדי לקרוא בשם ה', אך מאחר שהיא טמונה ומכוסה בעפר החומריות והנאות העולם הזה, צריך האדם לחפור בעומק נפשו ולהתנער מן העפר, וכאשר יגיע למעמקי הלב, תתפרץ מאלוהי הקריאה להשם יתברך. אולם מי שמסיח את דעתו מכך, ואינו מפנה את לבו כדי לקרוא בשם ה', נדרש לשלוחים, אשר בכוחם לחפור במעמקי לבו של אדם ולהשליך מעליו את עפר החומר, ולכשתתגלה הנקודה הפנימית הנסתרת, מיד יגיע האדם למצב של **"קראתיך ה'"**.

ספר "ומתוך האור, ימים נוראים, יום כיפור"

אם לא די בעוונות, הרי גם המצוות שעשינו מביישות אותנו. בושנו במעשינו ונכלמנו בעוונותינו

כאשר אדם מקיים את המצוות בכל פרטיהן ודקדוקיהן, עליהן הכתוב אומר: **"עז והדר לבושה"** (משלי לא. כה), כי המצוות נקראות לבוש, כפי שפירש רש"י על הפסוק **"והלבש אותך מחלצות"** (זכריה ג. ד), מפני שהם מאני מכבדותא שלנו, שאנו מתכבדים בהם לעולם הבא, ועל כן, אם יעשה אותם האדם בחשק ובשמחה, יהיו לו לעז

מלך מוחל וסולח

אנו מברכין ביום הכפורים: **"ברוך אתה ה'.... מלך מוחל וסולח לעוונותינו... ומעביר אשמותינו בכל שנה..."** משל לאדם שהיו לו שני בנים, והיה לאב פרי טוב ויפה, והראה לבניו את הפרי היפה שהביא בחיקו. היו שני הבנים מבקשים מאביהם שיתן להם את הפרי לאוכלו. בעת ששניהם מפצירים ומתחננים, אחד מהבנים היה בן חכם והחל לומר: **"ברוך אתה ה'... בורא פרי העץ"**. בלית ברירה נתן האב את הפרי לבן הזה כדי שלא יהיה ברכתו לבטלה. כמו כן, אנו מברכין ביום הכיפורים **"מלך מוחל וסולח... ומעביר אשמותינו"**, ואז כביכול מוכרח הקב"ה למחול לנו, כדי שלא יהיה ח"ו ברכתינו ברכה לבטלה.

ספר "אוצרות התורה, ימים נוראים"

כפרת יום הכפורים חוק!

בפרשת אחרי מות, בסוף עבודת כהן גדול ביום הכפורים, אומרת לנו התורה הקדושה: והיתה זאת לכם **לחוקת עולם** לכפר על בני ישראל מכל חטאותם אחת בשנה" (ויקרא טז. לד). מה הכוונה **"לחוקת עולם"**? חוק הוא דבר שלא מבינים, דבר בלי טעם, חוק, עושים רק כי כך רוצה הקב"ה, בלי להבין. אם ישאלו יהודי הרחוק מקיום תורה ומצוות: האם אתה מבין את הדבר הזה, שיום כיפור מכפר? יאמר: ודאי שאני מבין, אלא מה שלא מכפר? הלא כל היום אני לא אוכל ולא שותה, כלום. גם בלילה הקודם אני צם. נו, אז מה, שלא יכפר לי? ודאי! כך הוא מבין. אך אם נשאל יהודי ירא שמים, יהודי מבית המדרש את אותה שאלה, האם הוא מבין מדוע יום כיפור מכפר, יאמר מיד: לא אינני מבין. שואלים מאותו: מה אתה לא מבין, כלום אינך צם ביום כיפור? ודאי שאני צם, יאמר, אבל מה בכך שאני צם, הלא בספרים הקדושים מובא, שאפילו אם היה אדם צם במשך כל חייו, לא היה מספקים לכפר בכך על עבירה אחת שעשה! נו, אז הצום זה שאני צום ביום כיפור, מהוה טעם שתהיה לי כפרה? דבר לא מובן!

אם כן מדוע באמת יום כיפור מכפר? כי כך הקב"ה רוצה! זה חוק, מתנה מאת הקב"ה, בשכל שלנו איננו מבינים למה, אבל כך הודיענו הקב"ה: כשיהודי עושה מה שצריך לעשות ביום כיפור, הוא צם, מתפלל, מתודה וכו', יום הכיפורים מכפר לו על כל עוונותיו. **"והיתה זאת לכם לחוקת עולם"**, יום כיפור הוא חוקה, חוק, מתנה מהקב"ה. יום מיוחד, **"לכפר על בני ישראל מכל חטאותם אחת בשנה"**

ספר "יחי ראובן ימים נוראים"

ולהדר ולתפארת. אבל אם יהיו בעיניו כמשה כבוד, אז אדרבה, ינחילו לו בושה וכלימה לעולם הבא. וכאן אנו מתוודים ואומרים: **"בושנו במעשינו ונכלמנו בעווננו"**, כי לא די בכך דאנו נכלמים בגלל עווננו, אלא אפילו המצוות שאנו מגישים לפני הקב"ה כדי למצוא חן בעיניו, לא די בכך שאין אנו מתכבדים על ידם, אלא אנו מתביישים בהם, בגלל האופן שבו קיימנו אותם.

ספר "כמוצא שלל רב, ימים נוראים"

מקוה ישראל ה'

אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים... 'מקוה ישראל ה'', מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל (ימא פה:). גדר המקוה הוא, שהנכנסים לטבול בו מתנתקים לחלוטין מעולם השקר ויוצאים לגמרי מהעולם הזה, שכן אפילו השערות צריכות להיות בתוך המים. המים הם כידוע משל לתורה, נמצא שכניסה למקוה מלמדת על כניסה מוחלטת לעולם התורה, ולא זו בלבד, אלא כאשר האדם שקוע בתורה, עליו להיות בדביקות גמורה, עד שלא תהא אפילו חציצה קלה בינו לבין התורה. זאת ועוד, התורה שהוא משקיע עצמו בה צריכה להיות רוחנית לגמרי, ללא כל מחשבת עולם הזה, בדמיון למקוה, שמים שאובים פסולים אותו, משום שהמים נכנסו אל כלי המיועד לתשמישי העולם הזה. לכן פוסל הכלי את המים, אפילו אם כוונתו היתה למען המקוה שכל מטרתו היא לטהר. פעמים מים אלה פוסלים גם את שאר המים שלא היו שאובים. כמו כן נפסל המקוה בזוחלין, דהיינו שהמים הולכים ומתמעטים אף שהם עדיין בכמות המספקת למקוה, מ"מ עצם התמעטות המים פוסלת. רק במי מעין המתחדשים ומתגברים בכל עת, אין פסול של זוחלין. אפשרות נוספת של פסול, בדברים הראויים לקבל טומאה, כי השייכות אל האפשרות לקבלת טומאה מעכבת בפני הטהרה. אלה הם גדר הטהרה, שהיא בחינת הדבקות הגמורה התורה. זוהי משמעות היות ה' מקוה ישראל, כאשר ישראל דבקים בו יתברך לגמרי, עד שבקרב לבבם יכירו שאין אחר זולתו כלל. יום הכפורים הוא הזמן המסוגל לדבקות כזו, כי ביום זה אין יצר הרע שולט. על כן הדבקות בה' יתברך היא אז שלימה יותר, וכאילו כביכול ישראל טובלים בהקב"ה.

ספר "לקח טוב ימים נוראים"

גדולתם של "יקירי ירושלים"

ומיקרי ירושלים היו מלווין אותו עד סוכה הראשונה (ימא פה:)

נתבונן לרגע: אותן יקירי ירושלים, היה בידם לשאוב קדושה וטהרה ממעמד בית המקדש בעבודת יום הכיפורים מתחילתו ועד סופו, ככל יתר הכהנים והעם שהיו אז בעזרה במעמד נורא ונשגב זה, שאין כמותו אלא פעם אחת בשנה. ובכל זאת, הם העדיפו לצאת מבית המקדש וללוות את המשלח את השעיר מחוץ

לירושלים, כדי להנעים לו את דרכו ולהיות לו לצוותא. מאומה לא נודע לנו על אישיותם של אלו שזכו לתואר יקירי ירושלים, לא על גדולתם בתורה, לא על עבודתם, לא על מידותיהם, מלבד זו: הצטרפותם לאדם שהולך את השעיר לעזאזל. חז"ל על כך העריכו את אלו שבחרו לעשות כך, עד שנתנו להם את התואר יקירי ירושלים, ללמדך שגדולה מידת חסד יותר מהשתתפות בעבודת יום הכיפורים!

ספר "כמוצא שלל רב, ימים נוראים"

הלכה: כלים הבלועים מספיחין וקדושת שביעית

כל כלי הבלוע מטעם תבשיל שנתבשל בו, בבישולים הבאים הטעם הבלוע בו נפלט לתבשיל. בכל בישול שנעשה תוך מעת לעת, מן התבשיל שקדם לו, הטעם הבלוע עדיין לא נפגם, אבל לאחר מעת לעת הוא כבר נפגם. לפיכך אם בישלו תחילה פירות שביעית ובתוך מעת לעת בישלו באותו כלי תבשיל אחר, יש הסובר שיש לנהוג גם בו קדושת שביעית, ויש הסוברים שאין קדושת שביעית במאכל שנתבשל בכלי שבישלו בו קודם פירות שביעית.

"ספר פירות שביעית"

פתגם: כשאדם מרמה את עצמו, הוא המפסיד ואין בכלל מנצחים.

ספר "שמחלה"

סיפור: ספק ולב

ביום הכיפורים, מיד לאחר נעילה, היה רבי יוסי בר, רבה של בריסק, מזרז את החזן שיסיים מהר ויתפלל ערבית. שאלו אותו: מה ראה רבינו לזירז זה, הרי מפורש הוא, שצריך אדם לשהות עם גמר הצום עד שיצא ספק מלבו. השיב רבי יוסי בר: אכן אמרו: עד שיצא ספק מלבו, אבל לא אמרו: עד שיצא לבו מספק.

ספר "חד וחלק" חלק ב (דף קעו)

שבת שלום, צום קל

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בן קאריין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר ולינותן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זהרה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'ירלי בן ג'ולייט אסתר.

